

ပျို့တော်ကစီဉ်

လါအမြိုင် ၂၇၁၊ ၂၀၀၉နံနံ/ခွဲအုဉ်အုဉ်ကုဉ် ၂၀၀၉နံနံ - F9

တၢ်ထာဆူဉ်သုး,ဖိသဉ်သုးဒီးတၢ်မၤအာပယွဲလၢသုးမုၢ်ပူၤ-တၢ်ထံဉ်လိာ်သံကွၢ်ဒီးနအဖသုးဃုာ်ဖျိးခံဂၤ

လံာ်တၢ်ဟံဖျါတဘုဉ်အံၤဟံဖျါထီဉ်ဝဲတၢ်သံကွၢ်သံဒီးနအဖသုးဃုာ်ဖျိးခံဂၤ ၂၀၀၈နံနံဒီးအဝဲသုဉ်စံးဘဉ်ခွဲအုဉ်အုဉ်ကုဉ်ဘဉ်သုးဒီးအဝဲသုဉ်တၢ်လၢဒီဖျိဖဲလၢဖျါအါရံၤ ၂၀၀၉နံနံအပူၤန့ဉ်လီၤ. တၢ်သံကွၢ်သံဒီးတဖဉ်အံၤဟံဖျါထီဉ်စ့ၢ်ကိးဝဲတၢ်ဂ့ၢ်ဘဉ်သုးဒီးတၢ်ထာဆူဉ်သုး, ဖိသဉ်သုး, တၢ်အိဉ်ကျိဉ်စ့ဒီးတၢ်ဟ့ဉ်တၢ်ဘျဉ်လၢသုးမုၢ်ပူၤ, တၢ်ကွၢ်မဲာ်တၢ် ဒီးသုးခိဉ်တဖဉ်အတၢ်မၤအာမၤသီပုၤကမုၢ်ဒီးသုးဖိတဖဉ်န့ဉ်လီၤ.

ဖဲလၢဖျါအါရံၤ ၂၀၀၉နံနံအပူၤ,ကညီဂ့ၢ်ဝိခွဲးယာ်ကရူၢ်သံကွၢ်ဝဲနအဖသုးလိာ်လံာ်ယုာ်ဖျိးဖဲ ၂၀၀၈နံနံခံဂၤဖဲအဝဲသုဉ်ဟူးဂဲၤဖဲကညီကီာ်စဲဉ်ကီာ်ပယီၤမုၢ်ထီဉ်တကပၤအခါန့ဉ်လီၤ. ပုၤလၢတၢ်ထံဉ်လိာ်သံကွၢ်အိၤခံဂၤအံၤဟ့ဉ်ထီဉ်ဝဲတၢ်အုဉ်သးဘဉ်သုးဒီးတၢ်အိဉ်သးလၢပယီၤသုးမုၢ်အပူၤန့ဉ်နးထီဉ်ဝဲကွၢ်ကွၢ် ဒီးလုာ်လၢသကဲးပဝးလၢအဖဉ် လၢကညီဂ့ၢ်ခွဲးယာ်ကရူၢ်ဒီးတၢ်ကရၢကရီၤအဂၤတဖဉ် မၤနီဉ်မၤပၤတၢ်လံာ်ဝဲန့ဉ်လီၤ. နအဖအတၢ်ထံးဂံၢ်ထံးဘါလၢကဟံဝဲအသုးဂံၢ်ဘါ ၃၅၀,၀၀၀-၄၀၀,၀၀၀ ဘဉ်ဆဉ်ပမုၢ်ကွၢ်ကွၢ်လၢသုးယုာ်ဖျိးန့ဉ် ပထံဉ်ဘဉ်လၢဒီဖျိလၢတၢ်အိဉ်ကျိဉ်အိဉ်စ့. တၢ်ဟ့ဉ်တၢ်ဘျဉ်ဒီးတၢ်ကွၢ်တလီၤတၢ်, တၢ်ဘူးတၢ်လဲစ့ဒီးတၢ်ကွၢ်ထွဲသုးဖိတဂ့ၢ်ဘဉ်အယီၤ ပထံဉ်ဘဉ်လၢနအဖအတၢ်ပညိဉ်တမ့ၢ်ကကဲထီဉ်ဘဉ်န့ဉ်လီၤ. လံာ်တၢ်ဟံဖျါတဘုဉ် တယးဝဲလၢအာကတီာ်ခဲအံၤန့ဉ် ကီာ်ပယီၤသုးမုၢ်ယုာ်ဖျိးတလီၤတလီၤန့ဉ်ကအိဉ်ဝဲ ၁၆၀၀၀ယဉ်ယဉ်လီၤ. လၢတၢ်န့ဉ်အယီၤ သုးခိဉ်န့ဉ်သုဉ်တဖဉ်မၤပုၤမၤဖုးကမုၢ်ဒီးထာဆူဉ်ကမုၢ်(ယုာ်ဒီးဖိသဉ်လၢအသးန့ဉ်တပုၤဒီးဘဉ်တဖဉ်)လၢကကဲသုးန့ဉ်လီၤ.

တၢ်ထံဉ်လိာ်သံကွၢ်ဒီးသုးဃုာ်ဖျိးအဆိကတၢ်တဂၤန့ဉ်အသးန့ဉ်အိဉ်ဝဲ ၂၅နံနံ, ကိၤထ---, မ့ၢ်ဝဲကညီကလုာ်န့ဉ်လၢထံထံဉ်စ့န့ဉ်လီၤ. အဝဲန့ဉ်လီၤလၢပယီၤသုးပူၤဖဲ ၂၀၀၀နံနံဖဲအသးအိဉ် ၁၄နံနံဖဲဝဲတက့ဉ်ပၤကီာ်ဖိဉ်အီၤဘဉ်တနၤဖဲအဝဲအိဉ်ခိးကါအဆါကတီာ်န့ဉ်လီၤ. ဖဲပုၤလဲၤဆုၤအီၤဆူမုဉ်ကလၢဒီၤ တၢ်ထာသုးအလီၤလၢဝဲတက့ဉ်အယၤဝဲအလီၤခံ, တၢ်ဆုၤကိၤထ---ဆူသုးတၢ်မၤလိအလီၤလၢမကွဲကီာ်ခိဖဲအဝဲထီဉ်တၢ်မၤလိဖဲန့ဉ် ဖဲလၢန့ဉ်လီၤ. ဖဲအဝဲထီဉ်တၢ်မၤလိဝဲလဲ လါမုၤ ၂၀၀၁နံနံန့ဉ်, ကိၤထ---အံၤတၢ်ဆုၤကိၤထ---ဆူ သုးရုဉ်လၢစကခ(၁၉)အဖိလံာ်လၢအအိဉ်လၢမိဉ်ကီာ်စဲဉ်န့ဉ်လီၤ. အဝဲအသးတဖဉ်ဘဉ်သုးဒီးအတၢ်အိဉ်မူလၢသုးပူၤဘဉ်ခိဉ်ထီဉ်ခိဉ်ထီဉ်မ့ၢ်လၢသုးဖိလၢအလီၤလၢဖုဉ်တဖဉ်တၢ်ကွၢ်တလီၤအီၤဒီးတၢ်တရုအီၤထဲသိးတုၤသိးဒီးသုးဖိလၢအပတီာ်ထီတဖဉ်န့ဉ်ဘဉ်လီၤ. တကးဒီးဘဉ်ကိၤထ---တဲဝဲလၢသုးခိဉ်သုဉ်တဖဉ်ထုးကွၢ်သုးဖိ လၢအဝဲသုဉ်အတၢ်ဟံးစုန့ဉ်ကျဲအဖိလံာ်တဖဉ် အလါလဲန့ဉ်လီၤ. အဝဲစးဟူးဂဲၤဝဲလၢပယီၤသုးမုၢ်အပူၤလၢမိဉ်ကီာ်စဲဉ်ဒီးကညီကီာ်စဲဉ်တုၤလၢ ၂၀၀၈နံနံလၢဒီးအဝဲယုာ်ဖျိးဒီးဆဲးကျိးဒီးခွဲအုဉ်အုဉ်ကုဉ်အုဉ်န့ဉ်လီၤ. ကိၤထ---စံးဝဲလၢသုးဖိအသီလၢအဝဲလဲထီဉ်ဘဉ်ယုာ်တၢ်မၤလိသုဉ်တဖဉ်အါတက့ၢ်မုၢ်ပူၤလၢ ၁၈နံနံဆူဖိလံာ်ဒီးပုၤလၢအဂ့ၢ်ကျဲးစးယုာ်ဖျိးသုဉ်တဖဉ်တၢ်မုၢ်ချးန့ဉ်တၢ်ကစံဉ်ညိဉ်အဝဲသုဉ်နးနးကလဲာ်ဒ်တၢ်ဟံဖျါအီၤလံာ်အသိးလီၤ.

¹ For recent KHRG reports on SPDC deserters, see *Life inside the Burma Army: SPDC deserter testimonies*, May 2008 and *Interview with an SPDC deserter*, July 2008. Other recent accounts of the low morale in the Burma Army include Andrew Selth, “Burma’s armed forces: How loyal?,” *The Interpreter*, June 2008 (<http://www.lowyinterpreter.org/post/2008/06/Burma%27s-armed-forces-How-loyal.aspx>) and Mary Callahan, “Of kyay-zu and kyet-su: the military in 2006,” pp. 36-53 in Monique Skidmore and Trevor Wilson (eds.), *Myanmar – The State, Community and the Environment*. Canberra: Asia Pacific Press.
² Min Lwin, “Burmese Armed Forces Day Celebrated in Naypyidaw,” *The Irrawaddy*, March 27th 2009. Accessed at http://www.irrawaddy.org/article.php?art_id=15389 on April 1st 2009.

“ဖဲယအိၣ်ဖဲန့ၣ်အဆၢကတီၢ်, ပုၤထီၣ်တၢ်မၤလိဖိခဲၣ်ဂၤဃၢ်ဖျိးဝဲ, ဘၣ်ဆၣ်အဝဲသ့ၣ်(နအဖခိၣ်န့ၣ်)ဖိၣ်ချ့းက့ၤတဂၤလီၤ. ပုၤထီၣ်တၢ်မၤလိဖိခဲၣ်လၢၣ်အိၣ်ဝဲ ၂၅၀၀လီၤ. အဝဲသ့ၣ် (နအဖခိၣ်န့ၣ်)မၤပုၤထီၣ်တၢ်မၤလိဖိခဲၣ်လၢၣ်အိၣ်ပုၤလၢအဃၢ်ဖျိးတဂၤန့ၣ် တဂၤတဘီၤလီၤ. ဖဲ ပုၤတီၢ်အိၣ်ပုၤထီၣ် ၂၅၀တဘီၤ အဝဲသံလီၤ. ပုၤတဂၤန့ၣ် အမံၤမ့ၢ် အိၣ်ကိၣ်လုၤလီၤ. အဝဲအသးအိၣ် ၁၅န့ၣ်လီၤ. အဝဲမ့ၢ်ပုၤလၢအသးပုၤကတၢ်ပသးဆၣ်ပုၤလီၤ.”

ပုၤလၢပထံၣ်လိၣ်သံက့ၢ်အိၣ်ခဲၣ်ဂၤတဂၤန့ၣ်အသးအိၣ် ၃၁န့ၣ်အမံၤမ့ၢ်ကိၣ်လုၤလီၤ---,အဝဲန့ၣ်လီၤလၢပယီၤသးပုၤဖဲၣ်ၣ်ၣ်ၣ်အသးအိၣ်၁၅န့ၣ်ဝဲ အနီၣ်အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်က့ၢ်လ့ၣ်န့ၢ်အိၣ်လၢကကဲသးန့ၣ်လီၤ. ကိၣ်လုၤ---လဲၤထီၣ်ဝဲသးတၢ်မၤလိဖိခဲၣ်မၤတလုၤတၢ်ထာသးအလီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤထီၣ် တၢ်မၤလိဖိခဲၣ်သံဝဲတၢ်မၤလိအဆၢကတီၢ်ခိဖျိလၢတၢ်ဆါအိၣ်, တၢ်အိၣ်လီၤထုးဒီးကသံၣ်ကသိတလၢတပုၤဘၣ်အယိၣ်န့ၣ်လီၤ. ကိၣ်လုၤ---စံးဘၣ်ကညိၣ်ဂီၢ်ဝဲဒီးယၢ်ကရူၢ်လၢပုၤလၢအဘၣ်ကဲသးအသိသ့ၣ်တဖၣ်အါဂၤန့ၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢ၁၈န့ၣ်ဆူဖိလၢဒီး ပုၤလၢအယုၢ်ဖျိးတဖၣ်တၢ် ဟ်လီၤလၢတၢ်မၤတၢ်ယၢ်ခိၣ်အလီၢ်(ထိပံတံး)ဒီးတၢ်တီၢ်အဝဲသ့ၣ်လီၤ. တၢ်လီၤပျံၤမ့ၢ်အိၣ်ဝဲဘၣ်ဆၣ်,ကိၣ်လုၤ---ဟ်ဖျိထီၣ်ဝဲလၢ တမ့ၢ်ထဲ လၢသးဖိတဖၣ်ယုၢ်ဖျိးဘၣ်. ပုၤဟ့ၣ်တၢ်မၤလိဖိခဲၣ်ဒီးသးခိၣ်တနီၤနီၤယုၢ်ဖျိးအိၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. ကိၣ်လုၤ---ဟ်ဖျိထီၣ်ဝဲလၢ အဝဲယုၢ်ဖျိးတၢ်ဂ့ၢ်န့ၣ် မ့ၢ်လၢ နအဖသးတဖၣ်တၢ်မၤပယုၢ်ဒီးတၢ်ယုၢ်ဆူၣ်ယုၢ်စိးသဝီဖိအယိၣ်ဒီးအဝဲဟ်ဖျိစ့ၢ်ကိးဝဲ နအဖသးအတၢ်ထုးကွဲၣ်သးဖိအဘူးအလဲလၢအမ့ၢ် တၢ်လၢအဝဲတသးမံဘၣ်အဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

လိၣ်တၢ်ဟ်ဖျိတဘျီအံၤအလီၢ်ခဲၣ်တခိပၣ်ယုၢ်ဒီးပုၤခဲၣ်အံၤအတၢ်ကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်ဟ်ဖျိတၢ်ဂ့ၢ်ဖုၣ်ကိၣ် ဘၣ်ယးဒီးပုၤလၢပသံက့ၢ်ခဲၣ် ဂၤအံၤအတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ဆၣ်, လၢလၢအံၤပဟ်ဖျိဝဲအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ကတီၢ်လၢလၢပုၤပုၤဘၣ်ယးဒီးတၢ်ထာသးဒီးတၢ်အိၣ်မူလၢသးမ့ၢ်အပူၤန့ၣ် လီၤ. ပုၤခဲၣ်အံၤမ့ၢ်ယုၢ်ဖျိးဘၣ်ဆၣ်အဝဲသ့ၣ်အမံၤ, သးရ့ၣ်နီၢ်ဂံၢ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်အသးဖိနီၢ်ဂံၢ်န့ၣ်ပတဟ်ဖျိအိၣ်ဘၣ်မ့ၢ်ဒီးသိးပကဒိသဒါအဟံၣ် ဖိယိဖိလၢအအိၣ်ဒီးလၢကိၣ်ပယီၤအပူၤလၢသးအတၢ်မၤကိမၤခဲန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ထံၣ်လိၣ်သံက့ၢ်(၁)ကိထ---(ဖိၣ်ခါ, ၂၅န့ၣ်)

နမၤလိလံာ်တုၤပုၤတီၢ်လဲၣ်.

ယအိၣ်က့ၢ်တုၤလံာ်တီၢ်ဒီးယဘၣ်တၢ်မၤဆူၣ်ကဲသးဖဲယဟးထီၣ်က့ၢ်တနံၣ်န့ၣ်လီၤ.

နမိၢ်ပတဖၣ်အိၣ်ဆိးဖဲလဲၣ်.

ယဟးထီၣ်လၢယသဝီပုၤခါ ယအိၣ်ဒၣ်ထဲၣ်ၣ်န့ၣ်န့ၣ်လီၤ. ယဆိကမိၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်ကအိၣ်ဒီးဖဲ---သဝီဒီးန့ၣ်လီၤ. စးထီၣ်လၢယဟး ထီၣ်လၢယသဝီဒီးတုၤခဲအံၤယယုၢ်ဖျိးတစု ယတက့ၤဘၣ်လၢလၢယသဝီနီၣ်တဘျီဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဖဲ၂၀၀၄န့ၣ်တီၢ်ပူၤမူၤခါလီၤဖဲသး ကလၢ(---)ဒီးယဆဲးကျိးဘၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဒီးဒၣ်ဖဲ---သဝီပူၤဒီးလီၤ.

နသးရ့ၣ်နီၢ်ဂံၢ်မ့ၢ်မနုၤလဲၣ်.

ယသးရ့ၣ်မ့ၢ်ဝဲစကခ(၁၉),ခိၣ်သးရ့ၣ်(---)အိၣ်သ့ၣ်လီၤသးဖဲခ---သဝီ, ထုၣ်, မိၣ်ကီၢ်ဆၣ်ပုၤန့ၣ်လီၤ.

နန့ၣ်လီၤလၢသးမ့ၢ်ပုၤဒီးလဲၣ်.

ယဟးထီၣ်လၢက့ၢ်ဝဲ, ယလဲၤမၤတၢ်လၢဝဲတက့ၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်တဟါန့ၣ်ယအိၣ်ခိးကါလၢယကက့ၤဆူယဟံၣ် ဒီးပၤကီၢ်သးတဖၣ်ဖဲ ဒီးသံက့ၢ်ယကီၢ်ပယီၤတၢ်ဂီၤန့ၣ်လီၤ. ကအိၣ်ဒၣ်ဖဲဂ့ၢ်ဝဲၣ်ခိအဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်တဝဲယတၢ်နီၣ်တမံၤဘၣ် ဒီးစံးဘၣ်ယလၢ “ပတနၢ်အိၣ်န့ၣ်ဘၣ်အယိၣ်နကဘၣ်ဟဲပိၣ်ပခံလၢပၤကီၢ်ဝဲၤဒးဖဲမၤတလုၤလီၤ” ယဘၣ်မဲဝဲန့ၣ်တနၢ် ဒီးလၢဟါခိကဘၣ်ဖဲဂ့ၢ်ဝဲၣ်ခိအဆၢ ကတီၢ်န့ၣ် သးစကါပြီတဂၤဟဲဒီးသံက့ၢ်ယ “မ့ၢ်ပုၤဖိၣ်န့ၣ်လၢမနုၤတၢ်ဂ့ၢ်လဲၣ်န့ၣ်န့ၣ်ညါခါ” ယစံးဘၣ်က့ၤအိၣ်လၢယတသ့ၣ်ညါဘၣ်န့ၣ် လီၤ. သးစကါပြီတဂၤအံၤတဲကဒီးယလၢ “ပဟံးန့ၢ်န့ၢ်အရူၤလၢတၢ်ဘျၢသဲစးတဘျုးဘိညါခိဖျိပထံၣ်န့ၢ်န့ၢ်လၢကျဲမ့ၢ်ကပလၢမ့ၢ်န့ၢ်ခိအယိ လီၤ.” အဝဲသ့ၣ်တဲကဒီးသဲစးတဘျၢလၢယမၤကမၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ “တၢ်တနၢ်အိၣ်ယ” ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲဟ်ဖျိထီၣ်ဝဲသဲစးတဘျၢတဘျုးဘိ ညါဘၣ်ဆၣ်ယတသ့ၣ်ညါနီၣ်တထံၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. သးစကါပြီတဂၤအံၤက့ၤကဒါက့ၤဝဲဖဲစးဝဲၣ်န့ၣ်ဆၢကတီၢ်ဒီးဟဲက့ၤကဒါက့ၤဖဲမ့ၢ်ထူၣ် ၁၂:၀၀န့ၢ်ရံၣ်ဒီးစံးဝဲ “ယမၤစၢၤန့ၢ်ကသ့အိၣ်ဒၣ်ထဲကျဲတဘီၤခိလၢနကဘၣ်န့ၣ်လီၤသးလီၤ.” ဝဲယစံးဆၢက့ၤအိၣ်လၢ “ယတအိၣ်ဒီးကဲသး ဘၣ်မ့ၢ်လၢခဲအံၤယမၤတၢ်ဒီးယဘၣ်ဆုၤစုလၢယမိယဝါအိၣ်အယိလီၤ.” ယသံက့ၢ်ကဒီးအိၣ်လၢ “မ့ၢ်ယဟးဆုးကဲသးကသ့ခါ” ဒီးအစံးဆၢ က့ၤယလၢ “တသ့ဘၣ်. နမ့ၢ်တန့ၣ်လီၤလၢသးပုၤဘၣ်ဒီးနကဘၣ်လီၤလၢယိၣ်ပုၤလီၤ.” ဖဲန့ၣ်ဆၢကတီၢ်ယသးစးဒီးဖဲအဝဲတဝဲယလၢယက ဘၣ်လီၤလၢယိၣ်ပုၤန့ၣ်ယပျံၤဘၣ်တၢ်ဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ. ဒီးယသံက့ၢ်အိၣ်လၢဒီးသိးယတလီၤလၢယိၣ်ပုၤဘၣ်အဂီၢ်ယကဘၣ်မၤမနုၤလဲၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲက့ၤယလၢ “ကျဲအိၣ်ထဲတဘီၤခိလၢနကဘၣ်ကဲသးလီၤ.” ဖဲအဝဲတဝဲယဒ်န့ၣ်အခါယဆိကမိၣ်ထီၣ်ယဝါလၢအမ့ၢ်နအဖသးလီၤလဲၣ်

တကန့်လီ၊ ယဂှ်လိက်သုးခိဖျိယသုးညါဘဉ်ယးသုးအဂှ်န့လီ၊ ဘဉ်ဆဉ်ယမ့တန့လီ၊သုးပူတခိယမတၢ်တသုနီတမံဘဉ်န့လီ၊

အဝဲသ့ၣ်သံကွာ်သမံသမိးန့ယံာ်ထဲလဲၣ်.

တယံာ်အါလၢကဲၣ်စိးဘဉ်၊ ယမံဖဲန့ၣ်တန့ဒီးလၢခံတဂီၤဂးဝဝဆၢကတီၢ်န့ၣ်အဝဲသ့ၣ်ဟဲဒီးဆၢယၤဆူမ့ၤကလၢဒိ တၢ်ထၢဖှိၣ်သုးလီၤခါၣ် သးဝံလၢဟါခိန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်ဆၢယၤဆူတၢ်ထီၣ်သုးတၢ်မၤလိဟီၣ်ကဝီၤ(၇) ဖဲတီၣ်တူကွံ(တောၣ်တွင်းကြီး), မကူကီၢ်ခိတကပၤန့ၣ်လီ၊

ပှၤလၢဘဉ်တၢ်ဖီၣ်အိတပူဃီဒီးန့အိၣ်ပှၤဂၤလဲၣ် ဒီးဟဲပှၤဂၤလဲၣ်.

ဖဲတၢ်တဟါန့ၣ်ယအိၣ်ဒၣ်ထဲတဂၤဇိလီ၊ ဂၤသးယံာ်ဂၤဟဲဒီးဖီၣ်ယၤန့ၣ်လီ၊အဝဲသ့ၣ်မံၤတခိယတသုးနီၣ်လၢဘဉ်န့ၣ်လီ၊ဖဲန့ၣ်ကတီၢ်၊ ယအိၣ်ဒၣ်၁၄န့ၣ်န့ၣ်လီ၊

မ့ၢ်ဖိသ့ၣ်လၢအသးန့ၣ်ပှၤသီးန့တဖၣ်လၢသုးတၢ်မၤလိဟီၣ်ကဝီၤပူအိၣ်စ့ၢ်ကီးၤ.

သုးဖိတဖၣ်အါတက့ၢ်တယွံာ်ယိဒီးယၤလီ၊ ပှၤလၢအသးန့ၣ်ပှၤန့ၣ်ဒီးယၤတဖၣ် ကပှၤန့ၣ်ယၤထဲစ့ၤကီၢ်န့ၣ်လီ၊ပှၤလၢသးပှၤအိၣ်ဝဲတနီၤန့ၣ် လီ၊ တနီၤ(၂၀)န့ၣ်ဘျဲၣ်, တနီၤ(၂၀)န့ၣ်ဒီးတနီၤ၁၄-၁၅န့ၣ်န့ၣ်လီ၊

လၢတၢ်မၤလိအလီၢ်န့ၣ် န့အိၣ်ပှၤသုးဖိလၢ ၁၈န့ၣ်ဆူအဖီလၢကအိၣ်ပှၤဂၤလဲၣ်.

ပှၤသုးဖိလၢ(၁၈)န့ၣ်ဆူအဖီလၢအိၣ်ဝဲအါအါဂီၢ်န့ၣ်လီ၊ ဖဲအဝဲသ့ၣ်ဆၢပှၤဆူသုးတၢ်မၤလိဟီၣ်ကဝီၤခါန့ၣ် ပှၤတဲပှၤလၢကါဖးဒိၣ်လၢဟဲ တီၢ်ပှၤသုးဖိအိၣ်ဝဲလွံာ်ခိၣ်ဒီးတခိၣ်န့ၣ်တီၢ်ဝဲပှၤသုးဖိ(၃၀-၄၀)ဂၤန့ၣ်လီ၊ ယထီၣ်သုးတၢ်မၤလိဝံၤဝဲဖဲလၢမ့ၤ ၂၀၀၁န့ၣ်ဒီးယထီၣ်သုးတၢ်မၤ လိယံာ်ဝဲယုလၢန့ၣ်လီ၊

ပှၤထီၣ်တၢ်မၤလိတဖၣ်ဖဲသုးတၢ်မၤလိဆၢကတီၢ်ဂှ်ကျဲးစးဃုာ်ပူဖျဲးသးအိၣ်တဂၤဂၤ.

ဖဲပထီၣ်သုးတၢ်မၤလိဆၢကတီၢ်, ပှၤသုးဖိထီၣ်သုးတၢ်မၤလိခံၤယုာ်ပူဖျဲးသးလၢသုးမ့ၢ်ပှၤဘဉ်ဆဉ်ပှၤဖီၣ်ချုးန့ၣ်က့ၤအဝဲသ့ၣ်န့ၣ်လီ၊ ပှၤ ထီၣ်သုးတၢ်မၤလိခဲလၢကိၣ်အိၣ်ဝဲ ၂၅၀ဂၤဒီးပှၤမၤပဝဲ(၂၅၀ဂၤ)ခဲလၢကိၣ်ပှၤခံၤန့ၣ်တဂၤတထီၣ်စ့ၣ်စ့ၣ်န့ၣ်လီ၊ အဝဲသ့ၣ်ခံၤဘဉ်တီၢ်(၂၅၀) ထံၣ်ဝံၤတဂၤန့ၣ်သံဝဲန့ၣ်လီ၊ ပှၤသံတဂၤအံၤမ့ၢ်ဝဲအိၣ်ကိၣ်လု, ၁၅န့ၣ်ဒီးမ့ၢ်စ့ၢ်ကီးပှၤလၢသးန့ၣ်ပှၤကတၢ်ဖဲပသုးဆူပူန့ၣ်လီ၊ မ့ၢ်အိၣ် တ့ၢ်တဂၤန့ၣ်ပူဖျဲးက့ၤဝဲန့ၣ်လီ၊

န့ထီၣ်သုးတၢ်မၤလိဝံၤန့လဲၣ်ဖဲလဲၣ်.

ယထီၣ်သုးတၢ်မၤလိဝံၤလီၤခံၤပှၤဆၢယၤဆူ စကခ(၁၉), ခိၣ်သုးရှုၣ်(---) လၢအိၣ်သ့ၣ်လီၤသးဖဲယုာ်န့ၣ်လီ၊ ဖဲယလဲၤတုၤဖဲန့ၣ်သိသိခါ န့ၣ် ပသုးကလၢတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်အိၣ်တဝံၤဒီးဘဉ်န့ၣ်လီ၊ ပှၤထီၣ်သုးတၢ်မၤလိဝံၤအိၣ်ဝဲ(၆၀)ဂၤဒီးဖဲပလဲၤတုၤလၢသုးရှုၣ်ပူတဘျီပဘဉ်သ့ၣ် ထီၣ်ပကစၢ်တၢ်လီၤလၢပနီၢ်ကစၢ်လီ၊ ဒ်သိးတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်သုးကလၢကဝံၤအဂီၢ်ပဘဉ်သ့ၣ်ထီၣ်ပသုးကလၢယံာ်ခံၣ်န့ၣ်လီ၊ ပဟးထီၣ် လၢတၢ်လီၤဖဲန့ၣ်သန့ၣ်ကတၢ်မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်တအိၣ်ဒီးဘဉ်, လၢအပူၤကွံၣ်အဝဲသ့ၣ်ဒီးလီၤမ့ၢ်ပီၤလၢကါကျဲၤဒိတကျဲၤန့ၣ်လီ၊ မိၣ်ကီၢ်ဖဲၣ်ပၣ် တံၣ်သိးစုကဝဲၤသုးမ့ၢ်တဖၣ်ဟူးဂဲၤဖဲန့ၣ်အိၣ်ဝဲအါမးန့ၣ်လီ၊ ဖဲန့ၣ်ဆၢကတီၢ်ယနီၢ်ဆံးဒီးဒီးယတဘဉ်လဲၤလၢတၢ်မိၣ်ညါဘဉ်န့ၣ်လီ၊ ယ လဲၤတၢ်မိၣ်ညါဖဲအစိကတၢ်တဘျီန့ၣ်ဖဲယသးန့ၣ်အိၣ်(၁၉)န့ၣ်ခါန့ၣ်လီ၊ လၢညါန့ၣ်ယဘဉ်ဟံးန့ၣ်တၢ်ဘိၣ်တၢ်ဘၤလၢယသုးကလၢပူၤန့ၣ် လီ၊ ဖဲန့ၣ်အခါ ယဲစ့ၢ်ကီးယဝံထၢၣ်တန့ၣ်ဒီးဘဉ်န့ၣ်လီ၊

ဖဲန့ၣ်လီၤသိသိလၢသုးမ့ၢ်ပူၤခါန့ၣ်ကျိမန့တကလုာ်လၢနဘဉ်ဝဲလဲၣ်.

ယဘဉ်ဝဲကျိ G3 လၢအမ့ၢ်ကျိလၢအယၤတကလုာ်န့ၣ်လီ၊ ညိန့ၣ်တၢ်ဒုးကဲထီၣ်လၢမ့ၢ်န့ၣ်ခိဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီ၊ စုကဝဲၤပှၤထီၣ်တၢ်ကရူၢ်တ ဖၣ်ဟဲဒီးခးလီၤကျိဖးဒိၣ်လၢပသုးကလၢန့ၣ်လီ၊ ဖဲန့ၣ်အခါယနီၢ်ဆံးဒီးဒီးတၢ်ဒုးမ့ၢ်ကဲထီၣ်န့ၣ်ယပျဲၤတၢ်ဒိၣ်မးဒီးယဟံးန့ၣ်ယကျိဝံၤယဟံး ရူသ့ၣ်ယသးန့ၣ်လီ၊ မိၣ်(တလၢ)ဟဲဒီးခးလီၤကျိဖးဒိၣ်ဒီးခုၣ်အုၣ်ယုၣ်(ခုၣ်အုၣ်လ်အုၣ်)စ့ၢ်ကီးဟဲဒီးခးလီၤကျိဖးဒိၣ်ဆူပသုးကလၢန့ၣ် လီ၊

န့အိၣ်ပှၤသုးဖိလၢ(၁၈)န့ၣ်ဆူအဖီလၢကအိၣ်ဖဲသုးတၢ်မၤလိလီၢ်ပှၤဂၤလဲၣ်.

ပှၤသုးဖိတဖၣ်အါတက့ၢ်(၁၄)န့ၣ်ဒ်သိးယၤန့ၣ်လီ၊ သုးဒုဒိတဒုအပူၤဒၣ်လဲၤပှၤလၢပှၤန့ၣ်ဒီးပှၤကအိၣ်ဒၣ်ထဲ၃၀-၄၀ဂၤန့ၣ်လီ၊

ဖဲန့အိၣ်လၢသုးမ့ၢ်ပူၤခါန့မုန့ဒါမ့ၢ်မန့လဲၣ်.

ဖဲယထီၣ်သုးတၢ်မၤလိခါန့ၣ်ယသးန့ၣ်အိၣ်ဒၣ်ထဲ(၁၄)န့ၣ်န့ၣ်လီၤ. ယထီၣ်သုးတၢ်မၤလိဝံၤယဘၣ်အိၣ်ဖဲသုးကလၢပူၤယုလၢန့ၣ်လီၤ.ဖဲန့ၣ်ဆၢကတီၢ်ယတဘၣ်လဲၤလၢတၢ်မဲၣ်ညါဒီးအယိယဟံးမုၢ်ဒါဘၣ်ယးတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်ဘၢလၢသုးကလၢပူၤန့ၣ်လီၤ. ယမ့ၢ်တဘၣ်ဟံးန့ၢ်ဘၣ်ဘၢမူဒါဘၣ်တခါ ယလဲၤထီၣ်တၢ်မၤလိဘၣ်ယးတၢ်သုးတၢ်ဘၣ်လၢကရၢကရီတၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤလိဝဲန့ၣ်ယံၣ်ဝဲ ၁လၢဒီး၁၆သီန့ၣ်လီၤ. ဝံၤယထီၣ်ဝဲတၢ်သိၣ်လိဘၣ်ယးမ့ၢ်ပီၤဒ်သိးကဘၣ်ဟးဆွဲးမ့ၢ်ပီၤဒ်လဲၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်သိၣ်လိအံၤတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အိၣ်ဖဲပျံၣ်အူလျှာ်(မ့ၢ်မ့ၢ်)န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ဒီးလီၤဝဲမ့ၢ်ပီၤအါအါဂီၢ်ဂီၢ်တၢ်မၤလိဟီၣ်ကဝီၤပူၤဒီးမၤလိပူၤဒ်သိးပကဘၣ်လဲၤလၢမ့ၢ်ပီၤဟီၣ်ကဝီၤပူၤဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.ဒ်ယနီၢ်ဆဲးဒီးအသိးယတန့ၢ်ပၢ်တၢ်သိၣ်လိအဂီၢ်ဂီၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်ပီၤတနီၢ်ပီၤထီၣ်သန့ကမ့ၢ်ပီၤတဖၣ်တမၤဘၣ်ဒိပုၤနီၢ်တမံၤဘၣ်ခိဖျိလၢအဝဲသ့ၣ်ဖၢန့ၣ်ထဲဒၣ်ကျိကမ့ၢ်ပီၤလၢအကိပူၤန့ၣ်လီၤ.

န့ၣ်ပူၤဖျိးန့ၣ်သးဆၢကတီၢ်အခါဖဲလဲၣ်ဒီးပုၤလၢဖျိးတပူၤဒီးန့ၣ်ပုၤဂၤလဲၣ်.

မ့ၢ်န့ၢ်မ့ၢ်သိတခါယတသ့ၣ်နီၣ်လၢလီၤတၢ်လီၤဆဲးဘၣ်. ယယုၢ်ဖျိးထီၣ်လၢသုးပူၤဖဲယဟူးဂဲၤဖဲဖၣ်ပူၣ်ဟီၣ်ကဝီၤ. တၢ်လျာ်(---)န့ၣ်လီၤ. တၢ်လီၤဝဲအံၤဘူးဒီးခိပူၤန့ၣ်လီၤ. ယယု “ဖျိးဖဲယဟးဆုၣ်တၢ်ခါန့ၣ်လီၤ. ဖဲပအိၣ်လၢသုးကလၢပူၤခါ ပဘၣ်ဟးဆုးတၢ်မ့ၢ်န့ၢ်မ့ၢ်ဆါန့ၣ်လီၤ. ဖဲယယုထီၣ်အခါန့ၣ် ယကိဖိ, စ---တဂၤပိၣ်ယခံန့ၣ်လီၤ. ဖဲယယုဖျိးအခါ ဘၣ်ဖဲလၢလၢအယိယထုးထီၣ်ဘၣ်လီၤ ၂၁,၀၉၅ကွး(အဲရကၤစ့ၣ်၂၀.၆၈ဒီလၢ)န့ၣ်လီၤ. ယဟဲခိကဘၣ်ဝဲကညီသဝီတဘျုးဖျိးညါ ဘၣ်ဆၣ်ယတသ့ၣ်ညါအမံၤအသၣ်နီတဖျိးဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ယဟဲယုဆူခုၣ်အဲၣ်ယုၣ်သုးကွ(၅), သုးရုၣ်(၁၀၂)အအိၣ်န့ၣ်လီၤ. ယသ့ၣ်နီၣ်ဘၣ်ထဲသဝီလၢခံကတၢ်တဖျိးအမံၤန့ၣ်လီၤ. သဝီတဖျိးန့ၣ်အမဲၣ်ညါန့ၣ် အိၣ်ဝဲဒီးဘၣ်ကိဘၣ်ခဲဒဲကဝီၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. သဝီလၢယသ့ၣ်နီၣ်ဘၣ်အမံၤတဖျိးန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲသ---သဝီန့ၣ်လီၤ. ပုၤကဖျိးတဖၣ်ဟဲဆုၢ်ယၤတၢ်လီၤတတီၤဘၣ်တတီၤဖဲမ့ၢ်န့ၢ်ဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲန့ၣ်လၢသုးမ့ၢ်ပူၤအခါ တဘျီလၢလံၤဖဲန့ၣ်ဘၣ်လဲၤလၢတၢ်မဲၣ်ညါန့ၣ်န့ၣ်ဘၣ်ဝံၤအတယၢ်ယၢကအိၣ်ထဲလဲၣ်.

ပဘၣ်ဝံၤကျိယုၣ်ဒီးကျိချံ ၂၄၀ဖျိးဖဲပလဲၤလၢတၢ်မဲၣ်ညါမ့ၢ်ဂုၤ ဒီးဖဲပအိၣ်လၢတၢ်လီၤခံမ့ၢ်ဂုၤန့ၣ်လီၤ. ပဘၣ်ဝံၤစ့ၢ်ကိး ကျိအဲးကစ့အပိၣ်ခံခါလီၤ. လၢကျိမဲးကစ့ခံခါအံၤအပူၤန့ၣ်ကျိချံအိၣ်ဝဲ(၄၀)ဖျိးန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယိကျိသ့ၣ်လဲၤလဲၤခဲဆုအိၣ်ဝဲ(၂၈၀)ဖျိးန့ၣ်လီၤ.ပမ့ၢ်ဘၣ်လဲၤတၢ်မ့ၢ်ယံၣ်လၢအန့ၣ်တခါပဘၣ်ဝံၤဟုသးလျှံပိန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ယံၣ်လၢခံန့ၣ်တခါပဘၣ်ဝံၤယုၣ်ဒီးတၢ်န့ၢ်ထံခံဒါန့ၣ်လီၤ.ပမ့ၢ်လဲၤတၢ်မဲၣ်ညါမ့ၢ်ယံၣ်လၢအလၢတခါ ပဘၣ်ဝံၤတၢ်န့ၢ်ထံလျှံဒါန့ၣ်လီၤ.ပမ့ၢ်စိကွၢ်အတယၢ်ခဲလၢကယုၣ်ဒီးကျိတခါကအိၣ်ဝဲလၢ ၂၀ပီၤ(၃၂ကံလိ)န့ၣ်လီၤ.

ဖဲန့ၣ်ပုၤအခါန့ၣ်တၢ်သကိးတဖၣ်ပိၣ်န့ၣ်အိၣ်စ့ၢ်ကိးဂါ.

မ့ၢ်,ယပျံၣ်ဖိတဂၤကပိၣ်ယခံန့ၣ်လီၤ. ဖဲယဟးထီၣ်တန့ၢ်န့ၣ်ခိဖျိပူၤထုးထီၣ်လၢလဲဒီးယစ့အိၣ်ဒီး၅၀၀၀ကွး(အဲရကၤစ့ၣ်၄.၉၀ဒီလၢ)လၢယစ့ပူၤအယိယမၤယပျံၣ်ဖိတဂၤန့ၣ်လဲၤပူၤတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်လၢပကအိၣ်ဂီၢ်လၢဖၣ်ပူၣ်န့ၣ်လီၤ. ယမၤအလဲၤဖဲ မ့ၢ်ထူၣ်၁၂၀၀န့ၢ်ရံၢ် ဘၣ်ဆၣ်တုၤမ့ၢ်ဟါလီၤတစ့ အဝဲဟဲက့ၤတတုၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.ဖဲန့ၣ်ယအိၣ်ခိးအိၣ်လၢကစၢ်ကပၤဒုးပူၤန့ၣ်လီၤ. ဒီးယအိၣ်ကမိၣ်လၢပုၤသုးဖိလၢသုးကလၢပူၤတဖၣ်ကစးထီၣ်ဟးယုယၤယိ ယခးထီၣ်ကျိခံခိၣ်လၢတၢ်ဖိခိၣ် ဒီးန့ၣ်လီၤယုပျံၣ်ဖိတဂၤန့ၣ်လၢဖၣ်ပူၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. တုၤမ့ၢ်န့ၢ်ဒီး၅၀၀-၈၀၀န့ၢ်ရံၢ်ဒၣ်လဲၣ်ယယုအိၣ်တဘၣ်နီတပူၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ယက့ၤကဒါက့ၤလၢဒုးပူၤဖဲတၢ်လျာ်(---)ဒီးအိၣ်ခိးကဒီးအိၣ်တုၤဂီၢ်ခိး၀၀န့ၢ်ရံၢ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်အတယဲက့ၤပၢ်ထီၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဝံၤတဘျီယတအိၣ်ခိးအိၣ်လၢဘၣ်ဒီးယထီၣ်ကစၢ်ဒီးခိကဝဲပုၤဒီးသဝီတနီၢ်န့ၣ်လီၤ. ယဝံၤလီၤဖဲကျိတခါဒီးအဂၤတခါန့ၣ်ယစိၣ်ယံၣ်အိၣ်အလီၤဘၣ်ဘၣ်လၢယကခးတၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ယတုၤလၢသဝီတဖျိးဘၣ်ဆၣ်ယကတီၢ်ကညီကျိတဘၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ယယုအိၣ်မ့ၢ်ခိဖျိယလီၤဘၣ်ဒိၣ်မးအယိန့ၣ်လီၤ. ဖဲယန့ၣ်လီၤလၢသဝီပူၤန့ၣ်သဝီဖိလၢထံၣ်ယတဖၣ်ယုၣ်လၢအယံၣ်ဒီးပုၤလၢထံၣ်ယကိးဂါဒီးန့ၣ်ယုၣ်စ့ၢ်ကိးလၢအယံၣ်ခိဖျိအဝဲသ့ၣ်ထံၣ်ယစိၣ်ယံၣ်ကျိအယိန့ၣ်လီၤ. ယဆဲးလဲၤဘၣ်ဆၣ်ယဂံၢ်စၢ်ဒိၣ်မးခိဖျိတၢ်ညါဂီၢ်ထီၣ်ယၤအယိန့ၣ်လီၤ. ယတုၤကဒီးသဝီအဂၤတဖျိးဒီးယုအိၣ်ကဒီးမ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်အဝဲသ့ၣ်ဟ့ၣ်ယၤလၢဟုသးန့ၣ်လီၤ. ယတဲအဝဲသ့ၣ်လၢယလိၣ်ဘၣ်ဟုသးလၢပုၤဖိဝံၤန့ၣ်လီၤ. ဝံၤယန့ၣ်လီၤလၢဟံၣ်တဖျိးဖၣ်ကပူၤဒီးယုအိၣ်မ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. ယဟဲစိၣ်မ့ၢ်လၢဟံၣ်ကစၢ်အအိၣ်ဒီးအဝဲန့ၢ်ပၢ်ယၤန့ၣ်လီၤ.ဝံၤအဝဲဟဲစိၣ်န့ၢ်ယၤတၢ်အဂုၤအဂၤလၢယကအိၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဝံၤတဘျီယသံကွၢ်အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ယးပယိၤကိဖိ(၈၈၈၈)ကရူၢ်(ABSDF)န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်အဝဲသ့ၣ်တန့ၢ်ပၢ်တၢ်လၢယတဲအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်ဟးထီၣ်လၢဟံၣ်ပူၤတတဲယၤတၢ်နီတမံၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ယအိၣ်ခိးအဝဲသ့ၣ်ကယံၣ်တန့ၢ်ရံၢ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်ဟဲက့ၤကိးန့ၢ်ယၤဒီးကိသရၣ်တဂၤန့ၣ်လီၤ. ကိသရၣ်တဂၤအံၤသံကွၢ်ယၤ, “ပုၤဒု, တၢ်ကဲထီၣ်သးဒီးန့ၢ်လဲၣ်. နတဲယၤဖျိပျိသ့ၣ်လီၤ.” ယတဲဘၣ်အိၣ်လၢယအိၣ်ဖဲတၢ်လျာ်(---)သုးကလၢဘၣ်ဆၣ်တၢ်သးတလီၤပလိၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်အယိယယုထီၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲပိၣ်ခွါသံကွၢ်ယၤလၢ “ခဲအံၤနကမၤမန့ၢ်လဲၣ်” ဒီးယတဲဘၣ်က့ၤအိၣ်လၢ “ကိဖိကရူၢ်မ့ၢ်အိၣ်ဖဲအံၤတခါ, ယအိၣ်ခိးမၤသကိးတၢ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်ဒီးခွဲအိၣ်ယုၣ်မ့ၢ်အိၣ်ဖဲအံၤတခါယအိၣ်ခိးမၤသကိးတၢ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်လီၤ.” ဝံၤအဝဲမၤယလဲၤပိၣ်အခံန့ၣ်လီၤ. ယလဲၤပိၣ်အခံဒီးတုၤလၢသဝီတဖျိးန့ၣ်လီၤ. အဝဲယုယကျိဒီးယဟ့ၣ်အိၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲဆုၢ်ယၤဆူသရၣ်ဖ--- ဒီးသရၣ်ဖ---တဂၤအံၤဆုၢ်က့ၤယၤဆူသုးက့ၤယဲၣ်ဖဲခွဲအိၣ်ယုၣ်ဟဲန့ၣ်အဖုးယုၣ်ဖျိးလီၤန့ၣ်လီၤ.

ပုလဲအဲဒီဒီးကဲသုးဒီးန့ၣ်လီၤလဲၤသုးမုၢ်ပုၤတအိၣ်နီၣ်တဂၤဘၣ် မ့ၢ်ယလၢယနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ယဲယန့ၣ်လီၤသုးအံၤတမ့ၢ်လၢယတၢ်ဘၣ်သးအယီၤဘၣ်. အဝဲသ့ၣ်ထာအူၣ်ပုၤလၢအဝဲသ့ၣ်ထံၣ်ဝဲသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်မဆါတနံၤအံၤန့ၣ်ဒီးလၢအပူၤကွၢ်န့ၣ်လီၤ. ပတဒီးန့ၣ်ဘၣ်ပတၢ်အိၣ်ဒီးလဲၤပုၤပုၤဘၣ်. ပသံကွၢ်သုးဖိသ့ၣ်တဖၣ်လၢအပဲတုၤလၢသုးပုၤလၢယလီၢ်ခဲသ့ၣ်တဖၣ်လၢမ့ၢ်အဝဲသ့ၣ်န့ၣ်လီၤလၢသုးပုၤအံၤခိဖျါလၢအဝဲသ့ၣ်တၢ်ဘၣ်သးအယီၤဒီးအဝဲသ့ၣ်စံးဆၢယၤလၢတမ့ၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ထီၣ်ဘိန့ၣ် အဝဲသ့ၣ်ကူၣ်ထီၣ်လၢကယုၢ်ဖျါလီၤ.

နတၢ်ထံၣ်လၢနအဖသုးပဒိၣ်အဖိခိၣ်အိၣ်ဒီးလဲၣ်

ယတၢ်ထံၣ်ဒုအိၣ်တဘျုးမံၤညါလီၤ. အဒိၣ်ကတၢ်တခါန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ အဝဲသ့ၣ်တရူသုးဖိတဖၣ်ထဲသိးတုၤသိးဘၣ်. တၢ်ခဲလၢဒီးသန့ၤထီၣ်သးလၢသုးဖိတဂၤန့ၣ်အလီၢ်လၢပတီၢ်န့ၣ်လီၤ. သုးဖိလၢအလီၢ်လံၤတဖၣ်တရူသုးဖိအသိၣ်ဂ့ၤဘၣ်. ပတဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်ဒီးလဲၤပုၤပုၤဘၣ်. ဝဲပဆိကုအခါ အဝဲသ့ၣ်ထုးကွၢ်ပတၢ်အိၣ်ဒီးလဲၤန့ၣ်လီၤ. သုးဖိလၢအအိၣ်ဒီးပဲ (ယုၢ်ဖျါဆူကီၢ်ဆၢ)အိၣ်ဝဲအါမးဘၣ်ဆၣ်အဝဲသ့ၣ်ပျံၤတၢ်ဒီးပဲတဘျုးဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ထံၣ်လီၢ်သံကွၢ် (၂) ကိၤလ---(ဖိၣ်ခါ, ၃၁)န့ၣ်

နဘၣ်ကဲသုးအဆၢကတီၢ်ဖဲလဲၣ်ဒီးပုၤဃုထာန့ၣ်လဲၣ်

ယမံၤပၣ်လၢသုးကျါခံၣ်လဲၤလီၤ. အဆိကတၢ်တဘျုးန့ၣ် ဝဲ ၁၉၉၄န့ၣ်. ယတီၢ်နီၣ်အသိတဘၣ်ဂ့ၤဂ့ၤလၢလၢဘၣ်, ဘၣ်ဆၣ်ယထီၣ်တၢ်မၤလိဝံၤဝဲ လၢအိးကထီဘၣ် ဂုၤသိဒီးပဲဆၢကတီၢ်ဝဲန့ၣ်ယအိၣ်ဒီးဒၣ် ၁၇န့ၣ်န့ၣ်လီၤ. ဝဲန့ၣ်, ပအိၣ်ဒီးပနီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လီၤ. ပမိၢ်ပယၢ်န့ၣ် သံလံ. ဝဲပအိၣ်ဒီးယနီၣ်အခါ ယနီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အဝဲန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲသုးဖိလီၤ. အဝဲသ့ၣ်သဆၣ်ထီၣ်ယခံၣ်လၢယကကဲသုးဒီးပဆဲးလီၤပမံၤလၢသုးပုၤလီၤ. ပအိၣ်ဘၣ်လၢသုးအတၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲဘၣ်ဆၣ်. ယတနၢ်ပၢ်ဘၣ်ယးသုးအဂ့ၢ်အကျါဘၣ် ဒီးယယီၤဖး (ယနီၣ်အဝဲ)တဖၣ်ဂ့ၤလၢယဖိခိၣ်ဒီးပဲဆၢကတီၢ်ဝဲန့ၣ်ယသးစၢ်ဒီးလီၤ.

နတၢ်မၤလိန့ၣ် ယံၣ်ဝဲဆဲးယံၣ်လဲၣ်

တၢ်မၤလိန့ၣ် ယံၣ်ဝဲလွံၤလါဘျုးလီၤ. ယစးထီၣ်ထီၣ်တၢ်မၤလိဝဲတၢ်လီၤ(လါအုဖျါလီၤတတၢ်ယၣ်ယၣ်)န့ၣ်လီၤ.

နအိၣ်ဘၣ်လၢတၢ်ထာသုးအလီၢ်ဖဲလဲၣ်တခါလဲၣ်.

ပုၤဟံၤယၤလၢ မါတလုတၢ်ထာသုးအလီၢ်န့ၣ်လီၤ. ယတီၢ်နီၣ်ယသရၣ်လၢတၢ်ထာသုးအလီၢ်အမံၤဘၣ်တဂၤလီၤ. အမံၤမ့ၢ် သရၣ် ကွံၤတံၤမၤလီၤ. ဝဲတၢ်မၤလိဝံၤအလီၢ်ခဲ, ပုၤဆုၤယၤဆူ ခမရ (---)လၢခမတ (၉၉)အဖိလဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဝဲတၢ်မၤလိအဆၢကတီၢ်န့ၣ်ပုၤလၢဘၣ်လဲၤကဲသုးသ့ၣ်တဖၣ်ဃုးအိၣ်စ့ၢ်ခါ

အိၣ်ဝဲလီၤ. ပုၤထီၣ်တၢ်မၤလိဖိတနီၤနီၤယုၢ်ဖျါလီၤ. အဝဲသ့ၣ်(သုးခိၣ်)တဖၣ်တီၢ်ပုၤထီၣ်တၢ်မၤလိဖိအယုၢ်ဖျါလၢအဖိၣ်ချုးကွၢ်ဝဲသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ယမ့ၢ်ဘၣ်တဲန့ၣ်. ထဲဒၣ်ပုၤသုးဖိလီၤန့ၣ်ပၢ်ဝဲသုးဖိတၢ်အိၣ်မ့ၢ်. အဝဲသ့ၣ်တီၢ်ဝဲပုၤလၢအဖိၣ်န့ၣ်ဝဲသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ယတဲန့ၣ်တီၢ်န့ၣ် အဝဲသ့ၣ်ဒုးတၢ်ယၢ်အခိၣ်လၢ(ထီပဲတံး)ပူၤဒီးအမဲၣ်သၣ်ဘၣ်ကွၢ်လီၤတၢ်လၢဟီၣ်ခိၣ်လီၤန့ၣ်လီၤ. ဒီးစၢ်တၢ်ယၢ်အစုခံခိလၢအမဲၣ်ညါအယီၤအဝဲသ့ၣ်ဟူးတန့ၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤယိၣ်ဖိလၢယိၣ်ပုၤဒိတဖျါန့ၣ် ဘၣ်တီၢ်ဝဲပုၤတဂၤန့ၣ်ဒီးလၢယိၣ်တဖျါအပူၤန့ၣ် ပုၤကအိၣ်ဝဲ၉၂-၉၃ဂၤယၣ်ယၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢသုးဒုတဒုအပူၤန့ၣ်ပုၤယိၣ်ဖိကအိၣ်ဝဲ ၂၅၀ဂၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤလိအလီၢ်န့ၣ်အမံၤမ့ၢ် တၢ်မၤလိလီၢ်နီၢ်ဂံၢ် (၂)လၢမ့ၢ်မ့ၢ် (ပျံၤအူလျှံ)ဒီးခဲအံၤတၢ်သုးအလီၢ်ဆူ သဘ့ကွၢ် လၢမါတလု (ကီၢ်ခိ)န့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်ပုၤဖိသၣ်လၢ၁၈န့ၣ်ဆူဖိလဲၣ်ဘၣ်ထီၣ်တၢ်မၤလိအိၣ်စ့ၢ်ခါ

အိၣ်, ပုၤလၢ၁၈န့ၣ်ဆူဖိလဲၣ်အိၣ်တဘျုးဂၤညါလီၤ. ဝဲန့ၣ်, ယဲစ့ၢ်ကိးယသးစၢ်ဒီးလီၤ. ပုၤလၢယသးန့ၣ်န့ၣ်အိၣ်တဘျုးဂၤလီၤ. ပုၤလၢ၂၀-၂၅န့ၣ်အိၣ်စ့ၢ်ကိးလီၤ.

နဘၣ်အိၣ်ဝဲတၢ်ထာသုးအလီၢ်ပုၤသီလဲၣ်

ယအိၣ်ဝဲန့ၣ် ၁၅-၂၀သိဒီးတၢ်ထာသုးအလီၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဖးဒိၣ်ဒီးပဲန့ၣ်ပုၤလၢအတထီၣ်ဘၣ်တၢ်မၤလိဝံၤဒီးဘၣ်အိၣ်ဝဲလၢအကထီတဖၣ်ကထီဒီးအိၣ်ဆိးဝဲလၢတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တဖျါအံၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ် (နအဖပုၤဘၣ်မူဘၣ်ခါ)ကိးဖိၣ်ဝဲပုၤ (သုးဖိသီ)သ့ၣ်တဖၣ်ဝဲတၢ်မၤလိအလီၢ်-ဒ်အမ့ၢ်တၢ်မၤလိလီၢ်နီၢ်ဂံၢ် (၅)ဝဲယုၢ်န့ၣ်ဒီးတၢ်မၤလိအလီၢ်ဝဲယံၤဝဲသ့, မ့ၢ်မ့ၢ်တၢ်မၤလိအလီၢ်ဒီးရွှံၣ်ဘိတၢ်မၤလိအလီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးပဲန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်ဟဲဒီးထာဖိၣ်ပုၤကညိလၢကလဲၤထီၣ်တၢ်မၤလိအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

အဆိမ္မာတရားတစ်ချို့နှင့် နအိတ်ဘန်လားသုးပူဆံးယံင်လံင်

ယကတဲပုးနုး၊ တံင်ဗ်ညါ(သုးကလား)လားယဟူးဂဲးဖဲကညီကီဝဲင်ပူနုး မှ်ဝဲဗဲလး၊ မီးဖိကုတ်၊ နီတယာ်လှိုနုးလီ၊ ဖဲနုးယသးစံးဒီး လီ၊ ယထီဝဲတံင်သိင်လိဘန်ယးတံင်ထီဒုးအကျါအကျါ(နည်းဗျူဟာ)ဖဲပသံင်၊အုတ်ယုတ်ဝဲင်ကီဝဲ လားသုးသားဖုလင်(ခိခိသုး၊ ကဘိ သုးဒီးမူခိသုး)-ဒ်တံင်နုးဖျါအီလား ကွဲဟူဖျါအပူနုးလီ၊ ယံင်ဝဲ၂လါ-၃လါနုးလီ၊ ယဲယအိတ်လားကျါဖးဒိတ်သုးဒု (၅)အပူဒီးအဘန် ခုတ်ဝဲ ထံဘိကျါလားယကစံးဒ်ယဲနုးလီ၊ ဖဲနုးအိတ်ဒီးသုတ်တထုတ်လားအဘူးဒီးပဝးလိထီဝဲသးအလီနုးလီ၊ ပဘန်ကုတ်လီအီ(ဒ်သိးပ ကွတ်ပတံင်ခးပညိတ်ကဖျါရဲရဲအဂီဒီးသုတ်တခိတ်နုးကံလီဒီးဘန်သုးဖိတဂါလီ၊ ပုးသုးဖိတနီနီဆိကုတ်ညုတ်ဂီအိတ်အဝဲသုတ်ဒီးသံဝဲ လီ၊တံင်မလိအလီနုးဘူးဝဲဒီးခိုသား(ချောင်းသား)လီ၊ ပုးသုးဖိသုတ်တဖတ်တံင်ဘုးတံင်တီအဝဲသုတ်သးလီ၊ အဝဲသုတ် (နအဖခိတ်နုး)ကွတ် ထွဲဝဲသုးဖိလားအဆိမ္မာတရားဘန်ဆိတ်အဝဲသုတ်ကွတ်ထွဲဝဲလဲင်နုးယတုတ်ညါဘန်၊ သုးဖိလားအဆိမ္မာတရားအါတကွတ်သံကွတ်လီ၊ တံင် အိတ်တလားတလိတ်ဒီးပအိတ်လားပူလီ၊

အဝဲသုတ်ခူင်လီသုးဖိလားအသံတဖတ်စုါဒါ

အဝဲသုတ်ခူင်လီဝဲဘန်ဆိတ်ပူနုးတယိတ်အါအါဘန်ဒီးအဝဲသုတ်ဘါဘာဝဲလားသုတ်လုင်ဒီးသုတ်ဒုလီ၊

နအိတ်ဘန်လားသုးရှုင် (---)ဆံးယံင်လံင်

ယနုးလီ၊ ခမရ (---)ဖဲ ၁၉၉၄ဒီးဖဲ ၁၉၉၇နံင်နုးယယုတ်ဖိုးဆူကီကီတိုင်တိုင်ဒီးဖဲ ၂၀၀၀နံင်နုး ယဟုတ်လီယသးဆူနအဖအစုပူဒီးအ ဝဲသုတ်ပတ်လီယလားမိတ်လဲင်ယိတ်ပူနုးလီ၊ ပုးဆုာယဆူ တံင်မလိဝဲပဝဲ(ဘဝ)နီဂံ (၁၇) ဘူးဒီးဖတ်အုတ်လားအဘူးဒီးကလီနီ နုးဒီးလုင်ကဘိဝဲနုးလီ၊ အဆါကတီဝဲနုးပဘန်မလိတံင်မလိနုးလီ၊ အဝဲသုတ်အသုးကါအိတ်ဘန်ဆိတ်တသုတ်ဘန်၊ မုမုတ်တခိမအဝဲသုတ် မာဝဲပုးယိတ်ဖိလားမလိတံင်နုးလီ၊ ပဘန်ဆိတ်ကါလားအတိုင်ဟုးသုတ်တဖတ်လီ၊ တံင်လီလားပလဲထီဝဲတံင်မလိနုးအလဲကအိတ်ဝဲ၉၀၀ အကုကံလီ၊ ပုးလားအသံဒီးပုးလားအယုတ်ဖိုးဒီးတံင်ဖိတ်ချူးအီဒီးပုးတံင်သံအီတဖတ်အစိတ်နုး အဝဲသုတ်ခူင်လီဝဲကွတ်ကဘိကစံးနုးလီ၊ ပဟုတ်စုမုတ်နုးတခိ ပအိတ်ဘန်မုတ်မုတ်ခုတ်ခုတ်သုလီ၊ ဘန်ဆိတ်ပဟုတ်စုမုတ်တအိတ်တခိပဘန်မလိတံင်မလိနုးလီ၊ ဖဲယဘူးကဟးထီဝဲဘန်နုးဟီင် ခိတ်ဒီးဘုင်ကံတံင်ဂါကမံတံင် (ICRC)ဖဲဒီးဟုတ်အိတ်ပုးတံင်အိတ်အီ လားအနုတ်ဂံနုးဘါဒီးဖဲပုးဒီးတံင်ဂါမူနုးလီ၊ လားအပူကွတ်နုး၊ ပတနုးဘန်တံင်အိတ်ဂုဂုနီတဘျီဘန်၊ အဝဲသုတ်ဟုတ်အိတ်ပုးညုတ်အုတ်တခွးဒီးပဘန်နီအိတ်လိတ်သးသားဂါနုးလီ၊ ပနီကုဆံးဆံးဖိအိတ် တဘိဒီးပသုနီကုတဘိအံလားကကွးအိတ်ညုတ်အုတ်ဒီးပတ်လီလားမုတ်ခိတ်နုးလီ၊ အဝဲသုတ် (ယိတ်အပုးဘန်မုတ်ဘန်)ဘန်တကနုးယုတ်မုတ် ပအိတ်ဘန်တံင်မလိတအိတ်ဘန်တံင်မလိနုးဘန်၊ ပလဲယုးအါထီဝဲတနုးစုါကံးဘန်၊ မုမုတ်ကသုထံနုး အဝဲသုတ်ဟုတ်ပုးတခွးဆံးဆံးဖိလီ၊ ဖဲကံ တံင်ဂါကရါဖဲအခါနုး အဝဲသုတ်ကွတ်ထွဲပုးဂုဒီးအဝဲသုတ်စံးဝဲလားပမုတ်အိတ်ဒီးဆဲးကျိးပဟုတ်ဖိယိဖိနုး အဝဲသုတ်ကဆဲးကျိးနုးပုးလီ၊ ယဲဒုနုးနုး၊ ပုးဖြူးစုင် (ကံတံင်ဂါကရါ)အခါစးဖဲဆူယဟုတ်ဒီးဖဲထံင်လိတ်သးဒီးယဟုတ်ဖိယိဖိဘန်ဆိတ်ယဟုတ်ဖိယိဖိတဖတ်ထံင်လိတ် သးဒီးယလားယိတ်ပူတသုဘန်၊

ဖဲယမလိတံင်လားကျါကပူနုး၊ ယကွီထံင်ယဒီးဟုတ်လီစုတနီဒီးယအိတ်ဘန်လားယိတ်ပူဂုထီဝဲတဖဲနုးလီ၊ လားယိတ်ပူနုး အဘန်ဟုတ်စု လီ၊ မုတမုတ်ဘန်နုး၊ အဝဲသုတ်(ယိတ်ပုးဘန်မုတ်ဘန်) တသးကညီပုးဘန်၊ တံင်စံင်ညိတ်ယလားကဘန်လီယိတ်ပူ ၁နံင်ဘန်ဆိတ် ယဘန် အိတ်ထဲ ၁၀လါဒီးတဝဲလီ၊ ဒီးဖဲ ၂၀၀၀နံင်နုး၊ ပုးပျါကွာယဒီးယဖဲကွာမလိတံင်လားကီကီတိုင်တိုင်ဘျီကဒီးနုးလီ၊

ယကွာလီကဒီးဆူကီပယိဖဲ၂၀၀၅နံင်နုးယဟုတ်ဖိယိဖိမလိထီဝဲသီခါလီ၊ ဖဲပုးဟုတ်ဖျါထီဝဲသးဖဲလါအီကုတ်-လါဖဲပထုဘန် ၂၀၀၇နံင် နုး ယအိတ်ဖဲ မ---သီခါဖဲသဲ သ---သဝီလီ၊ ဖဲယရီဝဲအလီခံ၊ အတံင်ဘန်ကံင်ကုတ်အိတ်ထီဝဲတခါဒီးယသးဒိတ်ထီဝဲယဟုတ်ဖိယိဖိဒီးအ ဟ်တုတ်ကွတ်ယဟုတ်လီ၊ ယလဲဆူ ခ---, ဖျါကီဆိတ်ဒီးယလဲကဒီးဆူ မ---နုးလီ၊ ဖဲယဖဲတုလားကညီကီဝဲင်ဖဲတီအူဟိတ်ကဝီ အပူနုး...အဝဲသုတ် (နအဖခိတ်နုး)အတံင်သးဒုဒီးလားယဖိခိတ်အိတ်ထီဝဲဒီးအဝဲသုတ်သံကွတ်ယာ် “နကဲပယိကီဖိ(ABSDF)မုတမုတ်ပုးပူ ထီဝဲတံင်ဖိအတံင်ခါရဲခါ” ဒီးဖဲနုး အဝဲသုတ် (နအဖသုးဖိ)တံင်ယဒီးပခိတ်သုတ်ယံင်ဒီးယဟုတ်ဒုဘန်နုးလီ၊

တချူးလားအဝဲသုတ်ဆုာယဆူသုတ်ခွင်စုသုးကလားဒီးဘန်နုး အဝဲသုတ်ဆုာယဆူလဲးပ (သုး)ကလားနုးလီ၊ အဝဲသုတ်တံင်ယာ် “ပတနုး အိတ်နုးဘန် (တနုးဝဲလားအတမုတ်ပုးထီခါတံင်သုးဖိဘန်နုးဘန်)မုတ်လားတံင်လီအံမုတ်ဟိတ်ကဝီအလွဲသုနုးလီ” ယတဲအဝဲသုတ် “သုမုတ် တနုးယာ်ဘန်နုး သုးကံးယကွီသုလီ” ဘန်ဆိတ်အဝဲသုတ်ပတ်လီယလားယိတ်ပူလီ၊ “နမုတ်တနုးလီလားသုးကျါဘန်နုး၊ နကဘန်လီ လားယိတ်ပူ-အဝဲသုတ်တဝဲတံင်လီအံမုတ်ဟိတ်ကဝီအသုလီ၊ ယဆိမ္မာတရားအဝဲသုတ်မုတ်ဟိတ်လီယလားယိတ်ပူနုး၊ ယကသံလားယိတ်ပူ လီ၊ မုတ်လားယအိတ်ဘန်လားယိတ်ပူအယိတ်, ယလဲအိတ်တဘျီကဒီးတဘုင်လားဘန်၊

ဘဉ်ဆဉ်ခဲအံၤနအဖနံၤဝဲလီၤ. (နအဖန့ၣ်အၤန့ၣ်ဒံးယပဉ်) အဝဲသ့ၣ်ဂုၢ်ဆူၣ်ပျီၣ်ဆူၣ်သဝီဖိအထီၣ်အဆီ ဒီးယုတၢ်လၢသဝီဖိအဆီၣ် အကလုာ်ကလုာ်န့ၣ်လီၤ. သဝီဖိဘဉ်ဟ့ၣ်ဘုဆူသုးရ့ၣ်အံၤအဆီၣ်ခဲလၢၣ် ၄၀န့ၣ်လီၤ. အယိန့ၣ် သဝီဖိတၢ်ဘဉ်ဟ့ၣ် ဘုၣ်န့ၣ်လီၤ. နအဖ (လီၢ်ကဝီၤသုးမ့ၢ်)တဖၣ်သ့ၣ်အီၣ်ဘုလီၤ. ဝီၣ်မ့ၣ်ဒုၣ်လဲၣ်(လၢသဝီဖိ)ဘဉ်လဲၤသ့ၣ်န့ၣ်အဝဲသ့ၣ်ဘုလီၤ. ဖဲအဝဲသ့ၣ်န့ၣ်ဘုတဘျီအဝဲသ့ၣ်ဟံၣ် ကီၤယၢ်ဝဲဒံးသီးကယုစုလၢအဝဲသ့ၣ်သုးရ့ၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ယုအီၣ်လိးသဝီဖိဖဲသဝီဖိတလဲၤလီၤမူဒါအီၣ်ခိးတၢ်ဘဉ်အခါဒီးတီဝဲသဝီဖိခိၣ်သဉ်ပံးဒီးအကျိၣ်ဖုၣ်ခံန့ၣ်လီၤ.

ဘဉ်မနုၤလၢန့ၣ်ဖျိးလဲၣ်

လၢအခီၣ်ထံးလံၤလံၤလံၤ တၢ်ဘဉ်ယၢ်တမုၢ်ဘဉ်. အဝဲသ့ၣ်မၤဆူးမၤဆါကမုၢ်ဒီးမၤသုးဖိလၢကမၤဆူးမၤဆါကမုၢ်လီၤ. ယဲဒုၣ် ယတအဲၣ်ဒီးမၤဘဉ်အယိန့ၣ် ယမုၢ်သံန့ၣ်ဂ့ၤန့ၣ်ဒံးယမူတက့ၢ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယိယယုၢ်ဖျိးလီၤ. တၢ်မၤဆါကမုၢ်န့ၣ်အီၣ်ဝဲအါမးလီၤ.

Further background on the situation of soldiers in the Burma Army can be found in the following reports by KHRG and other organisations:

- *Interview with an SPDC deserter*, KHRG, July 2008
- *Life inside the Burma Army: SPDC deserter testimonies*, KHRG, May 2008
- *Growing up under militarisation: Abuse and agency of children in Karen State*, KHRG, April 2008
- *Sold to Be Soldiers: The Recruitment and Use of Child Soldiers in Burma*, Human Rights Watch, October 2007. (Available at <http://hrw.org/reports/2007/burma1007/>)
- *Interview with an SPDC child soldier*, KHRG, April 2006
- *My Gun Was as Tall as Me: Child Soldiers in Burma*, Human Rights Watch, October 2002. (Available at www.hrw.org/reports/2002/burma/)
- *Abuse Under Orders: The SPDC and DKBA Armies through the Eyes of their Soldiers*, KHRG, March 2001
- *No Childhood at All*, Images Asia, 1997
- *Interviews with SLORC Army Deserters*, KHRG, May 1996

Photos of Burma Army soldiers are presented in *KHRG Photo Gallery 2008* (June 2008), *KHRG Photo Gallery 2007* (updated November 2007) and *KHRG Photo Gallery 2006* (updated March 2007). These and other reports are available on the KHRG web site at www.khrg.org.

Burma

